

ARTYKUŁY I STUDIA

Maciej HAMANKIEWICZ

Prezes Naczelnej Rady Lekarskiej

Przyrzeczenie lekarskie jako Preambuła do Kodeksu etyki lekarskiej

23 czerwca 1990 roku Naczelna Rada Lekarska podjęła uchwałę ustalającą tekst Przyrzeczenia Lekarskiego¹:

Przyjmuję z szacunkiem i wdzięcznością dla moich Mistrzów nadany mi tytuł lekarza i w pełni świadomy związanych z nim obowiązków przyrzekam:

- obowiązków te sumiennie spełniać;
- służyć życiu i zdrowiu ludzkiemu od chwili poczęcia;
- według najlepszej mej wiedzy przeciwdziałać cierpieniu i zapobiegać chorobom, a chorym nieść pomoc bez żadnych różnic, takich jak: rasa, religia, narodowość, poglądy polityczne, stan majątkowy i inne, mając na celu wyłącznie ich dobro i okazując im należyty szacunek; nie nadużywać ich zaufania i dochować tajemnicy lekarskiej nawet po śmierci chorego;
- strzec godności stanu lekarskiego i niczym jej nie splamić, a do kolegów lekarzy odnosić się z należną im życzliwością;
- stale poszerzać swą wiedzę lekarską i podawać do wiadomości świata lekarskiego wszystko to, co uda mi się wynaleźć i udoskonalić.

Przyrzekam to uroczyście!

Tekst przyrzeczenia, który został opublikowany w „Gazecie Lekarskiej” w lipcu 1990 roku, wówczas w ilości 50 000 egzemplarzy różnił się od uchwały zapisem, dotyczącym życzliwości kolegów lekarzy, a mianowicie dopisano do niego słowa: „nie podważając zaufania do nich, jednak postępując bezstronnie i mając na względzie dobro chorych”. Zapis Przyrzeczenia Lekarskiego został więc opublikowany w następującym kształcie²:

Przyjmuję z szacunkiem i wdzięcznością dla moich Mistrzów nadany mi tytuł lekarza i w pełni świadomy związanych z nim obowiązków przyrzekam:

- obowiązków te sumiennie spełniać;
- służyć życiu i zdrowiu ludzkiemu od chwili poczęcia;
- według najlepszej mej wiedzy przeciwdziałać cierpieniu i zapobiegać chorobom, a chorym nieść pomoc bez żadnych różnic, takich jak: rasa, religia, narodowość, poglądy polityczne, stan majątkowy i inne, mając na celu wyłącznie ich dobro i okazując im należyty szacunek; nie nadużywać ich zaufania i dochować tajemnicy lekarskiej nawet po śmierci chorego;

---

¹ Protokół z V Plenarnego Posiedzenia Naczelnej Rady Lekarskiej, które odbyło się w Łodzi (w Centrum Matki Polki) w dniach 22–23 czerwca 1990 r., archiwum Naczelnej Izby Lekarskiej (dalej NIL), s. 5.

² „Gazeta Lekarska”, lipiec 1990, egzemplarz specjalny, archiwum NIL, s. 2.

- strzec godności stanu lekarskiego i niczym jej nie splamić, a do kolegów lekarzy odnosić się z należytą im życzliwością, nie podważając zaufania do nich, jednak postępując bezstronnie i mając na względzie dobro chorych;
- stale poszerzać swą wiedzę lekarską i podawać do wiadomości świata lekarskiego wszystko to, co uda mi się wynaleźć i udoskonalić.
Przyrzekam to uroczyście!

30 listopada 1991 roku Naczelna Rada Lekarska zdecydowała, aby tekst przyrzeczenia umieścić w projekcie Kodeksu etyki lekarskiej³.

14 grudnia 1991 roku na Nadzwyczajnym II Krajowym Zjeździe Lekarzy zdecydowano, że przyrzeczenie lekarskie będzie stanowiło preambułę Kodeksu etyki lekarskiej i stanie się jego integralną częścią. Głosowano w pierwszej kolejności nad nazwą Kodeksu, następnie nad poszczególnymi zapisami Kodeksu etyki lekarskiej, a kwestię preambuły pozostawiono na koniec, zaraz przed uchwaleniem całości. Za tym, aby przyrzeczenie lekarskie stanowiło preambułę Kodeksu głosowało 371 delegatów, przeciw było 212, a wstrzymało się 26⁴. Tekst przyrzeczenia przyjęto według treści opublikowanej w „Gazecie Lekarskiej”⁵.

17 września 1993 roku Naczelna Rada Lekarska podjęła stanowisko w sprawie przedstawienia III Krajowemu Zjazdowi Lekarzy propozycji zmian w Kodeksie etyki lekarskiej. Projekt jednolitego tekstu uwzględniający propozycje zmian przyjętych przez Radę opublikowany został w 1993 roku w październikowym numerze „Gazety Lekarskiej”⁶. W opublikowanym projekcie zmian, zmian w samym tekście przyrzeczenia nie zaproponowano.

III Krajowy Zjazd Lekarzy wprowadził jednak zmianę treści przyrzeczenia decydując o wykreśleniu w słów „od chwili poczęcia”. Za wykreśleniem słów głosowało 252 delegatów, przeciw było 200, wstrzymało się 39⁷.

Kolejne krajowe zjazdy lekarzy nie zmieniały tekstu przyrzeczenia lekarskiego.

Tekst przyrzeczenia zmieniony w jednym punkcie na Nadzwyczajnym III Krajowym Zjeździe Lekarzy w 1993 roku obowiązuje do dzisiaj:

Przyjmuję z szacunkiem i wdzięcznością dla moich Mistrzów nadany mi tytuł lekarza i w pełni świadomy związanych z nim obowiązków przyrzekam:

- obowiązki te sumiennie spełniać;
- służyć życiu i zdrowiu ludzkiemu;
- według najlepszej mej wiedzy przeciwdziałać cierpieniu i zapobiegać chorobom, a chorym nieść pomoc bez żadnych różnic, takich jak: rasa, religia, narodowość, poglądy polityczne, stan majątkowy i inne, mając na celu wyłącznie ich dobro i okazując im należyty szacunek; nie nadużywać ich zaufania i dochować tajemnicy lekarskiej nawet po śmierci chorego;

³ Protokół z posiedzenia plenarnego Naczelnej Rady Lekarskiej w dniach 28–30 listopada 1991 roku, archiwum NIL, s. 19.

⁴ Protokół z Nadzwyczajnego II Krajowego Zjazdu Lekarzy w Bielsku-Białej (w Hali Sportowej Włókniarz), 13–14 grudnia 1991, archiwum NIL, s. 61.

⁵ Załącznik nr 9 do Protokół z Nadzwyczajnego II Krajowego Zjazdu Lekarzy, jw.

⁶ „Gazeta Lekarska”, październik 1993, projekt KEL stanowił wkładkę do numeru, archiwum NIL, s. 3.

⁷ Protokół z Nadzwyczajnego III Krajowego Zjazdu Lekarzy, Bielsko-Biała, 13–14 grudnia 1991.

- strzec godności stanu lekarskiego i niczym jej nie splamić, a do kolegów lekarzy odnosić się z należąca im życzliwością; nie podważając zaufania do nich, jednak postępując bezstronnie i mając na względzie dobro chorych;
- stale poszerzać swą wiedzę lekarską i podawać do wiadomości świata lekarskiego wszystko to, co uda mi się wynaleźć i udoskonalić.

Przyrzekam to uroczyście!

Tekst przyrzeczenia oparty jest przede wszystkim o teksty Przysięgi Hipokratesa⁸ i Deklaracji Genewskiej⁹. Nawiązuje więc zarówno do przysięg składanych przez absolwentów w V wieku p.n.e., jak i absolwentów uczelni medycznych, takich jak np. Akademia Krakowska w XV wieku n.e. po absolwentów, którzy zaczynali swój zawód po 1948 roku. Od dawien istnieje spór pomiędzy lekarzami – czy lekarz wypełnia misję, realizując swoje powołanie, czy wykonuje swój zawód polegający na najlepszym jak tylko to możliwe pomaganiu ludziom chorym? Oczywiście każdy z lekarzy powinien odwołać się do własnej oceny. Dla jednych będzie to powołanie, dla drugich – rzetelny obowiązek sumiennej pracy. Nie zapominajmy, że we wczesnych czasach greckich – jak przypomina Tadeusz Biesaga – medycyna była rozumiana jako dziedzina praktycznego działania *techne*. Platon, a szczególnie Arystoteles, rozwijali rozumienie *techne* przyporządkowując tę działalność dobremu dziełu oraz analizując odpowiednie sprawności dla jego wytworzenia. Medycyna jako zawód i powołanie po raz pierwszy została przedstawiona w traktacie *On remedies* Scriboniusa Largusa, lekarza z I wieku, czasów cesarza Klaudiusza¹⁰.

Rozróżnienie tych traktujących zawód jako powołanie od tych, którzy traktują go jako rzetelny obowiązek sumiennej pracy nie oznacza wcale, że przyrzeczenie lekarskie jest niezbędne tylko jednym lub drugim.

Jak podają brytyjscy autorzy Peter Vardy i Paul Grosh, wszyscy dobrze znamy wielką różnorodność przeświadczeń etycznych, jakie żywią poszczególni ludzie i całe grupy. Zaznaczają, że poglądy wypowiedane są niekiedy z wielką pasją i pewnością siebie, często jednak te osoby, które mają bardzo silne przekonania w sprawach moralnych, nie przestają się zastanawiać nad racjami takich a nie innych stanowisk, a zapytane – mogą mieć kłopoty z ich uzasadnieniem¹¹. Stwierdzają, że choć w pierwszej chwili może się wydawać, że analiza stanowisk Arystotelesa, Platona oraz ich następców mało ma wspólnego z dylematami, które stają przed osobami pod koniec dwudziestego wieku, jednak jest inaczej. Uznają, że zagadnienia podejmowane przez wielkich myślicieli przez dwa i pół tysiąca lat dziejów filozofii nie są odmienne od naszych problemów, a zmieniło się tylko praktyczne ich zastosowanie. Zgadząc się z ich poglądem i modyfikując nieznacznie zawężając do środowiska lekarskiego oraz

⁸ Przysięga Hipokratesa napisana w starożytności doczekała się kilku tłumaczeń na język polski. Przywołane tłumaczenie: Hippokrates, *Wybór pism*, przełożył M. Wesoły, Warszawa 2008, s. 54–55.

⁹ World Medical Association, *Handbook of Declarations*, Published by the World Medical Association. Inc. 1985, Printed in England by Inkon Printers Limited, Farnborough, Hampshire, s. 3 w tłumaczeniu J. Jaroszewskiego. Przedruk: „Gazeta Lekarska”, lipiec 1990, s. 3.

¹⁰ T. Biesaga SDB, *Spór o podstawy etyki medycznej*, Kraków 2014, s. 87.

¹¹ P. Vardy, P. Grosh, *Etyka. Poglądy i problemy* (tytuł oryginału: *The puzzle of ethics*), wydanie polskie, Poznań 1995, s. 10.

czasów w jakich żyjemy lekarze i lekarze dentyści w dwudziestym pierwszym wieku mają wiele wspólnego z analizą stanowisk przez wielkich filozofów.

Arystoteles wymienia osiem cnót: męstwo, wstrzeźliwość, hojność, dostojęstwo, wielkoduszność, dobre usposobienie czy łagodność, umiejętność poprawnego zachowania się w towarzystwie, dowcip i na koniec dziewiątą skromność, która nie jest traktowana jako cnota, ale jako coś jej bliskiego¹².

Zapisy zawarte w przyrzeczeniu lekarskim to swoisty zbiór też dziewięciu wartości oparty na pojęciach: MISTRZ, SŁUŻBA ŻYCIU, SZACUNEK, TAJEMNICA, GODNOŚĆ, WSPÓLNOTA, DOSKONALENIE, SUMIENNOŚĆ, POWAGA.

Przyrzeczenie Lekarskie rozpoczyna się od wyrażenia szacunku mistrzom, zapisując to słowo z dużej litery: „Przyjmuję z szacunkiem i wdzięcznością dla moich Mistrzów nadany mi tytuł lekarza”. Przysięga Hipokratesa owego mistrza przedstawia jako „tego, kto mnie wyuczył tej sztuki” Deklaracja Genewska używa już słowa „nauczyciel”: „Będę odnosił się do moich nauczycieli z należnym im szacunkiem i wdzięcznością”. Przysięga Hipokratesa określa więcej niż późniejsza Deklaracja Genewska i Przyrzeczenie Lekarskie, opisując czym ten szacunek powinien się wyrażać, a więc uszanowaniem na równi z rodzicami, dzieleniem z nim życia, a kiedy znajdzie się w potrzebie, odwzajemnieniem się pomocą. Przysięga nakazuje dzieci jego traktować na równi ze swoimi braćmi i nauczać ich tej sztuki, jeśli ją zechcą przyswoić, bez zapłaty i pisemnego zobowiązania. O tej szczególnej wartości przypomina też art. 52 Kodeksu etyki lekarskiej: „Szczególny szacunek i względy należą się lekarzom seniorom, a zwłaszcza byłym nauczycielom”.

W Przyrzeczeniu Lekarskim lekarz przyrzeka służyć życiu i zdrowiu ludzkiemu. W Deklaracji Genewskiej w chwili przyjęcia do grona członków zawodu lekarskiego lekarz uroczyście przyrzeka poświęcić swoje życie służbie ludzkości. Zdrowie chorego ma być jego główną troską i zachowa najwyższy szacunek dla życia ludzkiego. Przysięga Hipokratesa traktuje tę służbę życiu następująco: „Nie podam nikomu śmiertelnego leku, nawet jeśli będzie mnie prosił ani nie udzielę nikomu takiej porady, jako też nie podam kobiecie środka poronnego”. Natomiast art. 2. Kodeksu etyki lekarskiej dodaje definicję powołania: powołaniem lekarza jest ochrona życia i zdrowia ludzkiego, zapobieganie chorobom, leczenie chorych oraz niesienie ulgi w cierpieniu; lekarz nie może posługiwać się wiedzą i umiejętnością lekarską w działaniach sprzecznych z tym powołaniem.

Przyrzeczenie Lekarskie stanowi, że lekarz przyrzeka według najlepszej jego wiedzy przeciwdziałać cierpieniu i zapobiegać chorobom, a chorym nieść pomoc bez żadnych różnic, takich jak: rasa, religia, narodowość, poglądy polityczne, stan majątkowy i inne, mając na celu wyłącznie ich dobro i okazując im należyty szacunek. Mówi o tym również art. 3 Kodeksu etyki lekarskiej: Lekarz powinien zawsze wypełniać swoje obowiązki z poszanowaniem człowieka bez względu na wiek, płeć, rasę, wyposażenie genetyczne, narodowość, wyznanie, przynależność społeczną, sytuację materialną, poglądy polityczne lub inne uwarunkowania.

W Deklaracji Genewskiej mówi się o „nie dopuszczeniu do tego”, by wiek, płeć, choroba lub niepełnosprawność albo względy religijne, etniczne, narodowe, rasowe, po-

¹² A. MacIntyre, *Krótką historią etyki*, (tytuł oryginału: *A Short History of Ethics*), wydanie polskie, Warszawa 2000, s. 107.

lityki partyjnej, orientacji seksualnej, pozycji społecznej lub jakiegokolwiek inne mogły wpływać na obowiązki lekarza wobec jego chorego. W Przysiędze Hipokratesa lekarz do jakiegokolwiek wstąpi domostwa, wejdzie tam, aby pomagać cierpiącym, wystrzegając się wszelkich świadomych naruszeń prawa i szkodliwych postępów, a zwłaszcza czynów lubieżnych wobec ciał kobiet i mężczyzn, wolnych czy niewolników.

Kwestia tajemnicy w Przyrzeczeniu Lekarskim to nie nadużywanie zaufania chorych i dochowanie tajemnicy lekarskiej nawet po śmierci chorego. W Deklaracji Genewskiej to zachowywanie powierzonych tajemnic nawet po śmierci chorego. W Przysiędze Hipokratesa podobnie: „Jeżeli podczas leczenia lub kiedy nie będę zajmował się leczeniem, dostrzegę coś lub usłyszę, co dotyczy życia ludzi, a niczego nigdy nie należy ujawniać na zewnątrz, przemilczę to, uważając, że nie może być wypowiedziane”. W Kodeksie etyki lekarskiej tajemnicy lekarskiej poświęcony jest cały rozdział począwszy od art. 23: „Lekarz ma obowiązek zachowania tajemnicy lekarskiej. Tajemnicą są objęte wiadomości o pacjencie i jego otoczeniu uzyskane przez lekarza w związku z wykonywanymi czynnościami zawodowymi. Śmierć chorego nie zwalnia od obowiązku dochowania tajemnicy lekarskiej”.

Według Przyrzeczenia Lekarskiego lekarz przyrzeka strzec godności stanu lekarskiego i niczym jej nie splamić. O godności mówi też następujący po przyrzeczeniu art. 1 Kodeksu etyki lekarskiej: „Zasady etyki lekarskiej wynikają z ogólnych norm etycznych. Zobowiązują one lekarza do przestrzegania praw człowieka i dbania o godność zawodu lekarskiego. Naruszeniem godności zawodu jest każde postępowanie lekarza, które podważa zaufanie do zawodu”. Według Deklaracji Genewskiej ze wszystkich sił lekarz będzie dbać o zachowanie godności i szlachetnych tradycji zawodu lekarskiego. Według Przysięgi Hipokratesa zachowa czyste i nieskalane życie swoje i swoją sztukę. Jeśli zatem będzie wiernie dotrzymywał tej przysięgi i nie naruszał jej, niech dany mu będzie owoc życia i sztuki, i sława u wszystkich ludzi po wsze czasy, a jeśli będzie ją naruszał, popełniając krzywoprzysięstwo, niech stanie się, co temu przeciwne.

Przyrzeczenie Lekarskie stanowi, by lekarze odnosili się do kolegów lekarzy z należną im życzliwością, nie podważając zaufania do nich, jednak postępując bezstronnie i mając na względzie dobro chorych. Deklaracja Genewska ujmuje to krótko: „Moi koledzy będą mi braćmi. Przysięga Hipokratesa skupia się na przekazywaniu wiedzy i doświadczenia, tym, którzy „zawarli umowę” i „złożyli przysięgę”: „Prawidła zaś w ustnym nauczaniu i wszelką inną wiedzę przekazywać będę moim synom i synom tego, kto mnie wykształcił, oraz uczniom, którzy zawarli ze mną umowę i złożyli przysięgę zgodnie z obyczajem lekarskim, i nikomu innemu”. Art. 52 Kodeksu etyki lekarskiej zaznacza, że lekarze powinni okazywać sobie wzajemny szacunek. Lekarz powinien zachować szczególną ostrożność w formułowaniu opinii o działalności zawodowej innego lekarza, w szczególności nie powinien publicznie dyskredytować go w jakikolwiek sposób.

W Przyrzeczeniu Lekarskim lekarz przyrzeka stale poszerzać swą wiedzę lekarską i podawać do wiadomości świata lekarskiego wszystko to, co uda mu się wynaleźć i udoskonalić. Według art. 56. Kodeksu etyki lekarskiej powinnością każdego lekarza jest stale uzupełnianie i doskonalenie swej wiedzy i umiejętności zawodowych, a także przekazywanie ich swoim współpracownikom. W Deklaracji Genewskiej lekarz nie może używać swojej wiedzy lekarskiej przeciwko prawom ludzkości.

Przysięga Hipokratesa wskazuje, że lekarz będzie posługiwać się środkami dietetycznymi na pożytek cierpiącym podług jego zdolności i osądu, powstrzyma się zaś przed szkodzeniem i nieprawością; nie podejmie się cięć [chirurgicznych] nawet w przypadku kamicy, pozostawiając ową czynność mężom uprawiającym ten zawód.

W Przyrzeczeniu Lekarskim każdy lekarz zaznacza, że jest w pełni świadomy związanych z tytułem lekarza obowiązków i przyrzeka obowiązki te sumiennie spełniać. W Deklaracji Genewskiej będzie wykonywał swój zawód sumiennie i z godnością, w Przysiędze Hipokratesa podług jego zdolności i jego osądu będzie wypełniał tę przysięgę.

Lekarz, składając przyrzeczenie lekarskie PRZYRZEKA TO UROCZYŚCIE! W Deklaracji Genewskiej: Przyrzeka to uroczyście, z własnej woli, na swój honor! W przysiędze Hipokratesa przysięga na Apollona lekarza, na Asklepiosa, Hygieję, i Panakeję, na wszystkich bogów i boginie, czyniąc ich świadkami.

Ta uroczysta oprawa ma największe znaczenie jeśli skupimy się na fakcie, gdzie i w jakiej formie lekarz, lekarz dentysta przyrzeczenie składa.

Według wymienionej już uchwały Naczelnej Rady Lekarskiej, która weszła w życie 23 czerwca 1990 roku każdy lekarz przed przystąpieniem do wykonywania zawodu obowiązany jest złożyć przyrzeczenie lekarskie. Uchwała nie określa sposobu, w jaki należy to uczynić. Przyrzeczenie lekarskie jest zazwyczaj składane po zakończeniu studiów przez absolwentów uniwersytetów medycznych, w formie ustnej lub pisemnej. Na wielu Uniwersytetach np. Uniwersytecie Medycznym w Poznaniu tekst przyrzeczenia składanego przez absolwentów jest tożsamy z aktualną treścią przyrzeczenia lekarskiego stanowiącego preambułę do Kodeksu etyki lekarskiej, jednak zdarzają się i takie uniwersytety medyczne w Polsce, gdzie treść przyrzeczenia jest odmienna.

Na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie treść przyrzeczenia lekarskiego jest identyczna z treścią uchwały Naczelnej Rady Lekarskiej z 23 czerwca 1990 roku. Uwzględnia więc w treści dopisek „od chwili poczęcia”¹³ po słowach: „Przyjmuję z szacunkiem i wdzięcznością dla moich Mistrzów nadany mi tytuł lekarza i w pełni świadomy związanych z nim obowiązków przyrzekam: – obowiązki te sumiennie spełniać; – służyć życiu i zdrowiu ludzkiemu” oraz nie zawiera dopisku „nie podważając zaufania do nich, jednak postępując bezstronnie i mając na względzie dobro chorych” po słowach „– strzec godności stanu lekarskiego i niczym jej nie splamić, a do kolegów lekarzy odnosić się z należną im życzliwością”.

Gdański Uniwersytet Medyczny za tekst przyrzeczenia lekarskiego przyjął Przysięgę Hipokratesa w następującym brzmieniu: „Przysięgam na Apollina, lekarza, na Asklepiosa, Hygieję i Panaceę oraz na wszystkich bogów i boginie, biorąc ich za świadków, że wedle mej możliwości i zdolności będę dochowywał tej przysięgi i tego zobowiązania. Mistrza mego w tej sztuce będę szanował na równi z rodzicami, będę się dzielił z nim swym mieniem i na żądanie zaspokajał jego potrzeby; synów jego będę uważał za swych braci i będę uczył ich swej sztuki, gdyby zapragnęli się w niej kształcić, bez wynagrodzenia i żadnego zobowiązania z ich strony; prawideł, wykładów i całej pozostałej nauki będę udzielał swym synom, synom swego mistrza oraz uczniom, wpisanym i związanym prawem lekarskim, poza tym nikomu innemu. Będę stosował

¹³ Regulamin studiów Uniwersytetu Medycznego w Lublinie stanowiący Załącznik do Uchwały nr CXLXXXIX/2013 Senatu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 23 kwietnia 2014 roku.

zabiegi lecznicze wedle mych możliwości i zdolności ku pożytkowi chorych, broniąc ich od uszczerbku i krzywdy. Nikomu, nawet na żądanie, nie podam śmiertcionośnej trucizny ani nikomu nie będę jej doradzał, podobnie też nie dam nigdy niewieście środka na poronienie. W czystości i niewinności zachowam życie swoje i sztukę swoją. Nie będę kroił, nawet cierpiącego na kamień, lecz pozostawię to mężom, którzy rzemiosło to wykonują. Do jakiegokolwiek wejść domu, wejść doń dla pożytku chorych, wolny od wszelkiej chęci krzywdzenia i szkodzenia, jako też wolny od pożądań zmysłowych, tak względem niewiast jak mężczyzn, względem wolnych i niewolników. Cokolwiek bym podczas leczenia czy poza nim w życiu ludzkim ujrzał, czy usłyszał, czego nie należy rozgłaszać, będę milczał, zachowując to w tajemnicy. Jeżeli dochowam tej przysięgi i nie złamię jej, obym osiągnął pomyślność w życiu i pełnieniu swej sztuki, ciesząc się uznaniem ludzi po wszystkie czasy; w razie jej przekroczenia i złamania niech mię los przeciwny dotknie¹⁴.

Tekst Przyrzeczenia Lekarskiego, pod którym podpisują się absolwenci kończący studia na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym jest tekstem innym od przyjętego przez Krajowy Zjazd Lekarzy:

„Przyjmując z czcią i głęboką wdzięcznością nadany mi tytuł lekarza i pojmując całą wagę związanych z nim obowiązków, przyrzekam i ślubuję, że w ciągu całego życia będę spełniał wszystkie prawem nałożone obowiązki, strzegł godności lekarza i niczym jej nie splamię, że według najlepszej wiedzy będę dopomagał cierpiącym, zwracającym się do mnie o pomoc, mając na celu wyłącznie ich dobro, że nie nadużyję ich zaufania i że zachowam w tajemnicy to wszystko, o czym się dowiem w związku z wykonywaniem zawodu.

Przyrzekam i ślubuję dalej, że do kolegów lekarzy będę się zawsze odnosił z koleżeńską życzliwością, jednak bezstronnie, mając dobro chorych mi powierzonych przede wszystkim na względzie.

Przyrzekam i ślubuję wreszcie, że będę się stale doskonalił w naukach lekarskich i że wszystkich sił starał przyczynić się do ich rozkwitu i że podam zawsze bez zwłoki do wiadomości świata naukowego wszystko to, co uda mi się wynaleźć lub udoskonalić.

.....
własnoręczny podpis

Warszawa, dnia .....¹⁵.

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu stosuje tekst przyrzeczenia podobny do Przyrzeczenia Lekarskiego zawartego w preambule KEL, ale nie tożsamy:

„Przyjmuję z szacunkiem i wdzięcznością dla moich Mistrzów nadany mi tytuł lekarza i z pełną świadomością przyrzekam:

– obowiązki lekarza sumiennie wypełniać;

¹⁴ Informacja rzecznika prasowego GUM Joanny Śliwińskiej (25.10.2016): tekst przysięgi wg tłumaczenia: J. Gula, *Przysięga Hipokratesa*, nota od tłumacza i tekst, w: J. Gałkowski, J. Gula, *W imieniu dziecka poczętego*, wyd. 2, red. Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Rzym–Lublin 1991, s. 193–197, ISBN 9788322801840 [dostęp 16.06.2014].

¹⁵ Załącznik nr 16 do Statutu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, będącego załącznikiem do Uchwały nr 26/2017 z dnia 20 marca 2017 roku, s. 92.

- służyć życiu i zdrowiu ludzkiemu;
  - przestrzegać praw pacjenta;
  - według najlepszej mej wiedzy przeciwdziałać cierpieniu i zapobiegać chorobom, a pomoc nieść chorym bez żadnych różnic, okazując należyne im szacunek;
  - nie nadużywać ich zaufania i dochować tajemnicy lekarskiej nawet po śmierci chorego;
  - strzec godności stanu lekarskiego i niczym jej nie splamić, a do kolegów lekarzy odnosić się z należną im życzliwością, nie podważając zaufania do nich, jednak postępując bezstronnie i mając na względzie zdrowie i życie ludzkie;
  - stale poszerzać swą wiedzę lekarską i podawać do wiadomości świata lekarskiego wszystko to, co uda mi się wynaleźć i udoskonalić.
- PRZYRZEKAM TO UROCZYŚCIE!”¹⁶

Nadzwyczajny XIII Krajowy Zjazd Lekarzy w dniu 3 maja 2016 roku zwrócił się z apelem do rektorów uczelni medycznych o stosowanie tekstu przyrzeczenia lekarskiego tożsamego z zawartym w preambule Kodeksu etyki lekarskiej.

Czas pokaże, czy rektorzy przychylią się do tej prośby. Dobrze byłoby też, aby tradycją na wszystkich uniwersytetach stało się wspólne wygłoszenie słów przyrzeczenia lekarskiego. W ten sposób pozostanie ono bowiem nie tylko publicznym wyznaniem etycznego fundamentu zawodu, lecz również stanowi zbudowanie poczucia jedności wokół idei i światopoglądu tam zapisanego.

Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentystry wymienia szereg warunków do spełnienia, aby otrzymać prawo wykonywania zawodu lekarza lub lekarza dentystry, ale nie warunkuje otrzymania prawa wykonywania zawodu lekarza czy lekarza dentystry od złożenia przyrzeczenia¹⁷. Inaczej rzecz się ma np. w zawodach prawniczych, gdzie złożenie ślubowania jest zapisane ustawowo¹⁸. Prawo wykonywania zawodu radcy prawnego powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę radców prawnych i złożenia ślubowania. Rota ślubowania składanego przez radcę prawnego ma następujące brzmienie: „Ślubuję uroczyście w wykonywaniu zawodu radcy prawnego przyczyniać się do ochrony i umacniania porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązki zawodowe wypełniać sumiennie i zgodnie z przepisami prawa, zachować tajemnicę zawodową, postępować godnie i uczciwie, kierując się zasadami etyki radcy prawnego i sprawiedliwości”. Ślubowanie odbiera dziekan rady okręgowej izby radców praw-

¹⁶ Uchwała Rady Wydziału Lekarskiego AM we Wrocławiu z dnia 21.05.2004 r. w sprawie tekstu PRZYRZECZENIA LEKARSKIEGO składanego przez absolwentów Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej we Wrocławiu, „Gazeta Uczelniana”, https://www.umed.wroc.pl/gazeta_uczelniana/gazeta89.html.

¹⁷ Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 roku o zawodach lekarza i lekarza dentystry – tekst jednolity stanowiący Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz. U. 2017, poz. 125).

¹⁸ Powszechnie słowa „przyrzeczenie” i „ślubowanie” uznaje się za synonimy i używa wymienia. Jednakże *Słownik Języka Polskiego* pod redakcją W. Doroszewskiego definiuje ślubowanie jako „uroczyste przyrzeczenie”, sugerując w ten sposób, że przyrzeczeniu, by stało się ono ślubowaniem, muszą towarzyszyć dodatkowe, uroczyste okoliczności. I tak ślubowanie składają uczniowie klas pierwszych i studenci pierwszego roku, miłość, wierność i uczciwość małżeńską ślubuje sobie przed ołtarzem młoda para, a śluby lwowskie Jana Kazimierza oddały Rzeczpospolitą pod opiekę Maryi Panny. Takim wydarzeniom, ślubom właśnie, stanowiącym wyraźną cezurę w życiu jednostki bądź narodu, towarzyszy z reguły szczególna oprawa.

nych prowadzącej listę radców prawnych, na którą wpisany został radca prawny¹⁹. Sędzia natomiast przy powołaniu składa ślubowanie wobec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej według następującej roty: „Ślubuję uroczyście jako sędzia sądu powszechnego służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, stać na straży prawa, obowiązki sędziego wypełniać sumiennie, sprawiedliwość wymierzać zgodnie z przepisami prawa, bezstronnie według mego sumienia, dochować tajemnicy prawnie chronionej, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości”; składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: „Tak mi dopomóż Bóg”²⁰.

Być może zasadnym byłoby wprowadzenie Przyrzeczenia Lekarskiego do ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry, gdzie odbiera je prezes rady okręgowej izby lekarskiej? Być może to kwestia do rozważenia na forum organów izb lekarskich?

Streszczenie

23 czerwca 1990 roku Naczelna Rada Lekarska podjęła uchwałę ustalającą tekst Przyrzeczenia Lekarskiego. Zapisy zawarte w przyrzeczeniu lekarskim to swoisty zbiór też dziewięciu wartości oparty na pojęciach: MISTRZ, SŁUŻBA ŻYCIU, SZACUNEK, TAJEMNICA, GODNOŚĆ, WSPÓLNOTA, DOSKONALENIE, SUMIENNOŚĆ, POWAGA. Każdy lekarz przed przystąpieniem do wykonywania zawodu obowiązany jest złożyć przyrzeczenie lekarskie. Przyrzeczenie lekarskie jest zazwyczaj składane po zakończeniu studiów przez absolwentów uniwersytetów medycznych, w formie ustnej lub pisemnej. Na wielu Uniwersytetach np. Uniwersytecie Medycznym w Poznaniu tekst przyrzeczenia składanego przez absolwentów jest tożsamy z aktualną treścią przyrzeczenia lekarskiego stanowiącego preambułę do Kodeksu etyki lekarskiej, jednak zdarzają się i takie uniwersytety medyczne w Polsce, gdzie treść przyrzeczenia jest odmienna. Być może zasadnym byłoby wprowadzenie Przyrzeczenia Lekarskiego do ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry, gdzie odbiera je prezes rady okręgowej izby lekarskiej?

Słowa kluczowe: Przyrzeczenie Lekarskie, Kodeks etyki lekarskiej

Medical Promise as Preamble to the Medical Code of Ethics

Summary

On 23 June, 1990 the Supreme Medical Council passed a resolution establishing the formula of the Medical Promise. Its verbal content constitutes a particular set of nine virtues, based on the following notions: MASTER, SERVICE TO LIFE, RESPECT, SECRET, DIGNITY, COMMUNITY, PERFECTION, CONSCIENTIOUSNESS, SERIOUSNESS. Each physician about to begin his/her professional activity is obliged to make the Medical Promise. It is usually made by the graduates after completion of university medical studies, orally or in the written form. In a number of medical universities, for example, in the Karol Marcinkowski University of Medical Sciences in Poznan the Promise's formula is identical with the one in the Preamble to the Medi-

¹⁹ Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, Dz. U. 1982, Nr 19, poz. 145.

²⁰ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. 2001, Nr 98, poz. 1070.

---

cal Code of Ethics. There are, however, medical universities in this country where the Promise's formula is different. Conceivably, a plausible introduction of the Medical Promise to the Statute on the medical and dental profession, where it is administered to by the president of a regional medical council, could be considered valid.

Key words: *medical promise, Medical code of ethics*